

A MAGYAR PÁSZTOROK NYILATKOZATA (2026)

AZ ENSZ LEGELŐK ÉS PÁSZTOROK NEMZETKÖZI ÉVE
ALKALMÁBÓL A MAGYAR LEGELTETŐ ÁLLATTARTÁS
ÉS PÁSZTORKULTÚRA JÖVŐJÉÉRT

A pásztorság élő tudás, élő kultúra, élő táj és mindennapi munka. Mi, akik ezt az életformát örököltük vagy választottuk, egyszerre őrizzük elődeink tudását, és alakítjuk a helyét a változó világban. Hisszük, hogy a múlt értékeit és szépségét a jelenben is meg lehet élni, és hogy a pásztorkultúrának, a természetes legelőknek és a legeltető állattartásnak fontos helye van Magyarország jövőjében. Férfiak és nők sokféle és változó módon járulunk hozzá ezen életforma fenntartásához, megújításához és továbbadásához.

E nyilatkozattal arra kérjük a magyar kormányt, az állattartás hazai szakmai szervezeteit, a nemzeti parkokat és más érintett közfeladatot ellátó szerveket, hogy a pásztorságot érintő szakpolitikák és szabályozások, támogatási rendszerek és földhasználati döntések ismerjék el a pásztorság sajátos alkalmazkodóképességét, és teremtsék meg a hagyományos pásztori gazdálkodás fennmaradásához, működéséhez és megújításához szükséges ökológiai, területi, intézményi és gazdasági feltételeket.

Elismerés és döntéshozatal

1. Ismerjék el a pásztorság **társadalmi, gazdasági és ökológiai szerepét**, kapjanak a pásztorságban dolgozók a hagyományok őrzésén túl a munkájukért is megbecsülést a döntéshozóktól és a társadalom más tagjaitól.
2. Biztosítsák, hogy a pásztorok érdekképviselői csoportjai részt vehessenek a **pásztorságot érintő döntések kidolgozásában, végrehajtásában és felülvizsgálatában**, különösen az agrárpolitika, a természetvédelmi területek kezelése, az állategészségügyi és vagyonvédelmi szabályozás, valamint tájaink hasznosítása kapcsán.
3. Egyeztessék a döntéshozók a gazdálkodást érintő **új szabályokat és korlátozásokat** kellő időben és érdemben az érintett legeltető gazdálkodókkal; hagyjanak fel az olyan szabályozási gyakorlatokkal, amelyek a pásztorokat és az extenzív legeltető gazdálkodást tartósan hátrányos helyzetbe hozzák.
4. Biztosítsanak önálló, gyakorlatorientált **pásztorképzést** azoknak a fiataloknak, akik nem gazdálkodóként, hanem hivatásos pásztorként (juhászként, csikósként, gulyásként) szeretnének dolgozni; a képzés valódi pásztortudást és gyakorlati készségeket adjon, kapcsolja össze a hagyományos pásztortudást a korszerű állattartási, gazdálkodási és természetvédelmi ismeretekkel; fontos, hogy ez a képzés ne a gazdaképzés egyik változata legyen; az állattartó gazdaságok és gazdálkodók számára pedig teremtsenek **ösztönzőket a duális képzéshez és a képzett pásztorok foglalkoztatására**; ismerjék el a fiatal pásztorokat nem csupán a meglévő tudás örököseiként, hanem a jelen tudásának alkotóiként és megújítóiként is.
5. Segítse a **média és az oktatási rendszer** a pásztorság hiteles, méltó és sokoldalú bemutatását, amely nem pusztán folklórként vagy látványossággént kezeli a pásztorokat, hanem megmutatja munkájukat, tudásukat, értékeiket és problémáikat is, figyelembe véve az önreprezentációhoz való jogukat.
6. Lépjenek fel a pásztorsággal és az extenzív legeltető állattartással szembeni megalapozatlan, meghaladott, általánosító vagy **méltatlan vádakkal szemben**; a társadalmi vitákban a pásztorok hangját is hallgassák meg, és biztosítsák, hogy a különböző állatvédelmi, vegetáriánus és vegán nézetek mellett a pásztorok tapasztalatai és szempontjai is megfelelő súllyal jelenjenek meg.
7. Ismerjék el a **pásztorságban dolgozó nők** munkáját, tudását, gazdasági szerepét, hagyományőrző és innovatív munkáját, és biztosítsák számukra az érdemi részvételt a pásztorságot érintő döntésekben, továbbá támogassák érdekképviselői közösségüket.

Legelő, mobilitás és pásztori tájhasználat

8. Biztosítsák a **legeltetéshez szükséges területek** fennmaradását, valamint a hozzájuk való biztonságos és **kellően kiszámítható hozzáférést**, különös tekintettel a hagyományosan legelőként használt gyepekre, továbbá az ültetvényerdőkre, természetvédelmi területekre és tarlókra, és akadályozzák meg a legelők indokolatlan, a pásztori gazdálkodást ellehetetlenítő más célú átalakítását (pl. erdősítés, napelempark).

9. Ismerjék el és támogassák a **helyi és rövid távú pásztori mobilitást (mikro-mobilitást)**, hiszen a legelő állatok természetes és agrár-ökoszisztémák közötti rugalmas mozgatása lehetővé teszi a pásztorok számára, hogy az évszakos és térbeli változékonyságot eredményesen kihasználják, mind a mindennapi gazdálkodás során, mind aszályok és más környezeti szélsőségek idején.
10. Vegyék figyelembe a **természetvédelmi döntésekben és a stratégiák megalkotásában a pásztorok tapasztalatát és véleményét**, a természetvédelmi szakemberek és szervezetek tekintsék a pásztorokat a tájkezelés partnereinek, ne pusztán szabályozás alá vont szereplőnek, és **hangolják össze a természetvédelem és a legeltető gazdálkodás érdekeit**.
11. Vegyék figyelembe az **aszály és az éghajlatváltozás hatásainak kezelésében**, hogy a legelők állapotát és regenerációs képességét nem csak a csapadékhiány, hanem a rendelkezésre álló tájhasználati és vízgazdálkodási lehetőségek is alapvetően meghatározzák.
12. Kezdenek egyeztetéseket a **visszatérő aszályos évek** miatt kialakult eltartóképesség-csökkenés kapcsán, támogassanak alternatív nyári és téli legeltetési módokat például tarlókon, parlagokon, ültetvényerdőkben, vonalas létesítmények mentén, inváziós növényfajok kiterjedt állományokban és mocsarakban, hasznosítva az elmúlt 50-100 év legeltetési tapasztalatait is, és a természetvédelmi területek kezelése és használata kapcsán ne a gazdaságok állatállományának csökkentése legyen az egyetlen alkalmazott megoldás.
13. Vizsgálják meg a fenntartható, illetve a kedvezőtlen legeltetési gyakorlatok mögött álló **természeti, gazdasági és társadalmi hajtóerőket**, beleértve a nem méltányos döntéshozatalt, a tisztességtelen piaci viszonyokat és a helyspecifikus szempontokat figyelmen kívül hagyó szabályozást; a legeltetési problémák kezelése során kerüljék a pásztorok egyoldalú felelősségre vonását, és keressenek a rendszerszintű okokra is megoldásokat.

A pásztorsággal kapcsolatos szabályozási és gazdasági környezet

14. Legyenek a **pásztorságot érintő szabályozások** egyértelműek, arányosak és betarthatóak; különböztessék meg a pásztoroló és más extenzív állattartást az intenzív állattartási rendszerektől, azok eltérő sajátosságait és hatásait figyelembe véve.
15. Igazítsa a magyar szabályozás az **uniós szabályokat** a hazai viszonyokhoz, helyi tudáshoz, hagyományos gazdálkodási gyakorlatokhoz és a magyar pásztorkultúra sajátosságaihoz.
16. Alakítsák át úgy az állategészségügyi és **állatorvosi szabályozást**, amely egyszerre szolgálja az állatok egészségét és jóllétét, valamint a hagyományos, fenntartható állattartási gyakorlatok fennmaradását.
17. Csökkentsék jelentősen a gazdálkodókra nehezedő **bürokratikus terheket**, teremtsenek egyszerűbb, átláthatóbb és kiszámíthatóbb ügyintézészt.
18. Ismerjék el és tegyék láthatóvá a legeltető állattartásból származó **hús- és tejtermékek sajátos értékeit**, és biztosítsák, hogy a fogyasztók számára egyértelmű legyen a különbség a legeltető és az intenzív termelési rendszerekből származó élelem között.
19. Erősítsék a **helyi termelést, feldolgozást és a tisztességes piacra jutást** úgy, hogy az javítsa a pásztorok megélhetését, és szolgálja a pásztorság jelenlegi és generációkon átívelő gyakorlatának fenntartását.

Tudás, tudásátadás, kutatás és megújulás

20. Ismerjék el és támogassák a **pásztorság azon sajátos képességét**, hogy előnyt kovácsol a nagyfokú **környezeti, ökológiai és időjárási változékonyságból**, miközben kezeli az ezekből fakadó kockázatokat, és rugalmasan alkalmazkodik azokhoz; sőt, **tanuljunk ezen alkalmazkodóképességből** az előttünk álló éghajlati és társadalmi változásokhoz való alkalmazkodáshoz, különösen a globális bizonytalanság növekedése miatt várható jövőbeli jelentős európai élelmiszer-ellátási krízishelyzet kezelése érdekében.
21. **Tanuljanak** a döntéshozók, kutatók és természetvédelmi szakemberek **közvetlenül a pásztoroktól**, lehetőleg terepi körülmények között.
22. **Meg kell őrizni a pásztorkultúra hagyományos tudását**, kiemelten az eddig kevésbé értékelt, gazdálkodáshoz szükséges tudást; a gazdálkodási és támogatási rendszereknek biztosítaniuk kell, hogy a legeltető állattartásból tisztességesen meg lehessen élni, és ezért a fiatalok számára is valódi jövőt jelentsen.
23. **A fiataloknak biztosítsanak valódi részvételt és döntési lehetőséget**; a támogatási és gazdasági rendszerek segítsék a fiatalok önálló gazdálkodásának elindítását, különösen az állatállományhoz, földhöz, finanszírozáshoz és piachoz való hozzáférés biztosításával.

24. Kerüljenek előtérbe a **pásztorok problémáinak** megoldását segítő kutatások, illetve **vonják be érdemben a pásztorokat a releváns agrár-, természetvédelmi és egyéb kutatásokba**, továbbá kapcsolják össze a hagyományos tudást a tévesz-korszak hasznos tapasztalataival és a korszerű tudományos ismeretekkel, új megközelítésekkel, beleértve a regeneratív legeltetést is, mindezeket a helyi ökológiai feltételek és a pásztorok tapasztalata alapján kritikusan értékelve, majd ezek mentén újítsák meg a hazai gyepterkezelési és gyepterkeológiai kutatásokat.

25. **Legyen rendszeres monitoring a hazai legelők állapotáról**, a legeltetés hatásairól és a pásztortudás gazdálkodás társadalmi-gazdasági helyzetéről, amely monitoring kialakításába a pásztorokat is vonják be.

Fejlődés iránya és klímapolitika

26. **Hagyjanak fel az olyan gazdaság- és vidékfejlesztési modellek alkalmazásával**, amelyek a termőföldet és a piaci erőforrásokat koncentrálnak, a sokféle gazdálkodási rendszert egységes sémákba kényszerítik, és figyelmen kívül hagyják a helyi társadalmi, kulturális és ökológiai sajátosságokat; számolják fel a vidéki közösségeket és a kisgazdaságokat hátrányos helyzetbe hozó társadalmi és gazdasági egyenlőtlenségeket.

27. **Biztosítsák, hogy a klímapolitika** különböztesse meg a pásztortudás biogén szénforgalmi ciklusait a fosszilis tüzelőanyagokból származó kibocsátásoktól, és ne használják a pásztortudás területeket máshol keletkező kibocsátások ellentételezésére; a klímapolitikai támogatások a pásztortudást, a mobilitást, valamint a legelőhöz és vízhez való hozzáférést erősítsék.

A fenti pontok nem egymástól független vagy választható intézkedések. Együttesen alkotják azokat a feltételeket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a pásztorság életképes maradjon Magyarországon. Nem elegendő a legelőkhöz való biztonságos hozzáférés nélküli elismerés, a döntésekre való tényleges befolyás nélküli részvétel, illetve az olyan támogatás, amely a pásztorságot számára alkalmatlan szabályozási és piaci modellekhez való alkalmazkodásra kényszeríti.

Ne felejtsük, a pásztorok a számunkra ehetetlen fűből hoznak létre élelmet olyan területeken, amelyek más módon sokszor nem hasznosíthatók. Hazánkban egy megyényi - fél millió hektárnyi - olyan gyepterület van, ami nem csak legeltethető, de a legtöbb esetben szüksége is van a legeltetésre a természeti értékek fennmaradásához!

Ez a nyilatkozat a Mongóliában 2026. augusztusában elfogadott három globális nyilatkozatra (Global Pastoralist Declaration, Declaration of Youth Pastoralists és Declaration of Women Pastoralists) épít.

Budapest, 2026. október 17.

Magyar Pásztorok Hálózata és Nők a Pásztorságban csoport